

מעקב הומניטארי

השטח הפלסטיני הכבוש

גיליון 18 אוקטובר 2007

תמצית דו"ח אוקטובר לקריאת הדו"ח המלא באנגלית פנו לאתר OCHA :

http://www.ochaopt.org/documents/Humanitarian_Monitor_Oct07.pdf

סקירת נושאים עיקריים

עידכון על סגירת מעברי הרצועה

כמות הסחורות ההומניטאריות והמסחריות הניכנסת לרצועה ממשיכה לרדת ומתחילת הסגר שהוטל על מעבר קרני בראשית יוני 2007 פחתה ב-73% (לא כולל חומרי בנייה). מספר המטענים ירד ממוצע יומי של 253 מטענים (מטען=משאית עם גרר אחד) באפריל, לממוצע יומי של 74 מטענים באוקטובר. ב-28 באוקטובר ישראל הכריזה על סגירתו של מעבר סופה, ששימש כמעבר זמני עיקרי לסחורות ולסיוע הומניטארי ודרכו עברה 76% מכלל האספקה שהוכנסה לרצועת עזה בתקופה זאת. נקודת המעבר היחידה שנותרה פתוחה להעברת סיוע הומניטארי וסחורות הנו מעבר כרם שלום. בעוד שבמעבר קרני ישנה אפשרות טכנית להעביר 750 מטענים ביום, הרי שבמעבר כרם שלום ניתן כעת להעביר רק 50 משאיות מטען ביום. מנהלת התאום והקישור האזרחית הישראלית (DCL) הודיעה לאנשי OCHA כי במעבר כרם שלום מתבצעות פעולות להרחבת קיבולת המעבר. התפוקה הצפויה של המעבר בתום פעולות ההרחבה הנוכחיות תעמוד על 80 – 70 משאיות ביום. המעבר אמור להיות פתוח חמישה ימים בשבוע, משעה 8 בבוקר עד השעה 4 אחה"צ. השימוש במעבר כרם שלום כנקודת מעבר יחידה לסחורות כרוך בתוספת עלויות משמעותיות. מחיר הסידורים הלוגיסטיים הנדרשים עולה פי שלוש יותר מאשר עלות העברת הסחורות במעבר קרני.¹ (למידע נוסף פנו לדו"ח תמונת מצב הומניטרית ברצועת עזה, אוקטובר 2007. לפרטים נוספים על מעברי הרצועה ראו סעיף תנועה וגישה בדו"ח זה).

מותם של שני חולים במעבר ארז בחודש אוקטובר 2007 (WHO)

שני חולים פלסטינים נפטרו במעבר ארז במהלך חודש אוקטובר לאחר עיכוב במעבר. חולה פלסטיני קשיש, בן 77, שסבל מדימום בקיבה הגיע למעבר ארז באמבולנס טיפול נמרץ ב-22 באוקטובר בשעה 4 אחה"צ. לאחר עיכוב של שעתיים במעבר ארז נמנעה כניסתו לישראל.

כניסתו לשיראל תואמה מחדש ב- 23 באוקטובר והחולה הגיע למעבר בשעה 10 בבוקר. החולה הועבר לצד הישראלי לאחר כמחצית השעה הנדרשת לסידורי המעבר בארז², ואולם, על פי דיווח של קצין הקישור הפלסטיני במעבר, גופת הקשיש, שנפטר בצד הישראלי הוחזרה לפלסטינים בשעה 11 בבוקר.

חולה סרטן פלסטיני בן 21 הגיע למעבר ארז ב- 18 באוקטובר בשעה 4 אחה"צ. החולה, בליווי אביו, הועבר באמבולנס לטיפול נמרץ אך עוכב במעבר במשך שעותיים וחצי. לאחר מכן דרשו השלטונות הישראליים כי אביו של החולה יעבור לצד הישראלי לפני החולה ואילו החולה התבקש לעבור בכיסא גלגלים ולא באמבולנס. לאחר שהחולה עבר את המסלול המחבר בין הצד הפלסטיני והישראלי והגיע לצד הישראלי, כניסתו נמנעה. אביו נעצר והוחזק במעצר במשך תשעה ימים. כניסתו של החולה תואמה מחדש ב-28 באוקטובר והוא אכן נכנס לישראל ואושפז בבית חולים ואולם הוא נפטר עוד באותו הלילה בבית החולים הישראלי.

העמקת משבר משק החי ברצועת עזה ובגדה המערבית

קרן החקלאות של האו"ם (FAO) מדווח כי משק החי שבבעלות חקלאים פלסטינים בגדה המערבית וברצועת עזה נתון במשבר חריף. מחירי המזון לבעלי חיים האמירו באופן חד והם עדיין מצויים במגמת עליה. מחיר טון שעורה מגיע ל-2,200 ש"ח, כמעט פי שניים ממחירה בינואר 2007 ופי שלוש מהמחיר ב-2006. גם מחירי המיים לשתייה ולצריכה חקלאית האמירו, ומגיעים עד כדי 100 ש"ח לקוב מים באיזורים מרוחקים ומבודדים. (מקומות אליהם צריך לשנע מים במיכליות). המצב מחמיר עקב מחסור בשטחי מרעה בשל עונת היובש הארוכה ותפיסת שטחים נרחבים והגבלת השימוש הפלסטיני בהם על ידי רשויות ישראל. עליית עלויות הייצור, בעיקר של מים ומזון לבעלי החיים, מאלצת את החקלאים הפלסטינים למכור את המקנה במכירות חיסול, כולל נקבות ממליטות. הדבר מעמיד בסכנה את הישרדות העדר ותהליך שיבוח הגזע, פעולה שבה עסקו הרועים במשך דורות.

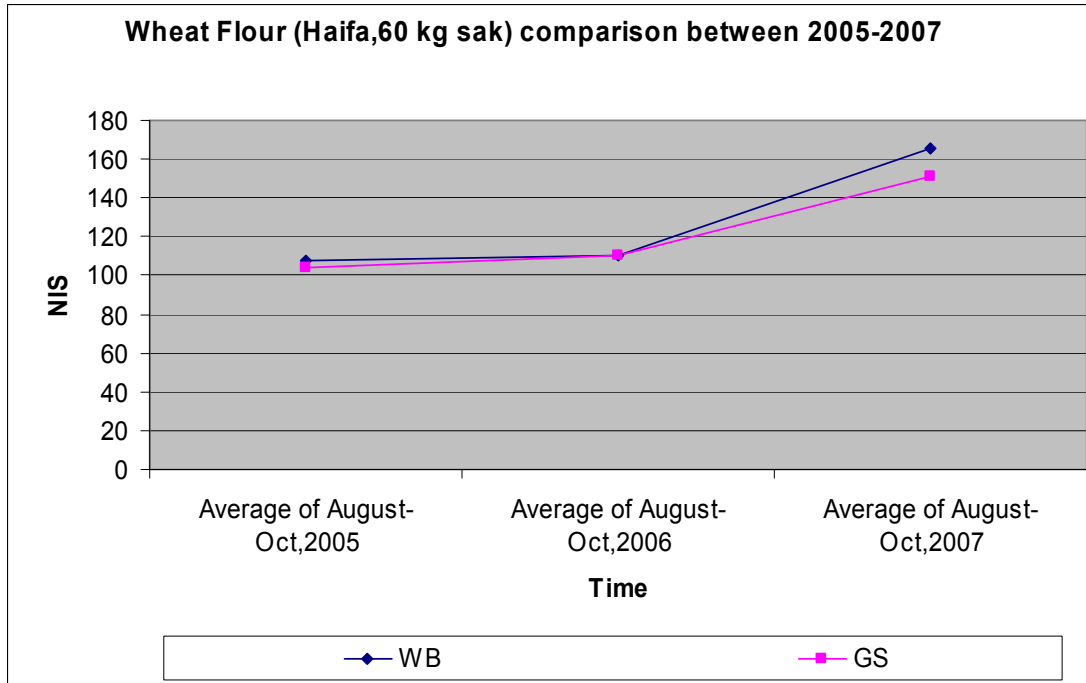
האמרת מחירי המזון

סקר השוק שנערך על ידי אירגון המזון העולמי בגדה המערבית וברצועת עזה בשלושת החודשים האחרונים, מצביע על האמרה משמעותית של מחירי מוצרי מזון חיוניים כגון בשר, מוצרי חלב, דלק וחשמל. מאוגוסט עד אוקטובר האמירו מחירי קמח החיטה ב-35% (29% ברצועת עזה ו-39% בגדה המערבית (ראו תרשים רצ"ב) בתקופה המקבילה האמירו מחירי מוצרי החלב ב-6% ומחירי הדלק ב-3%.

השוואת המחירים הנומינליים של מוצרי מזון נבחרים בין אוגוסט-אוקטובר 2005 ובין אוגוסט-אוקטובר 2007 מצביעה על השפעתם המשולבת של עליית המחירים בשוק העולמי, הסגרים והגבלות התנועה בגדה המערבית והסגר החיצוני על רצועת עזה. עליית המחירים נותנת את אותותיה כמעט בכל מוצרי הצריכה והדבר משפיע באופן משמעותי על כוח הקנייה של האוכלוסייה. העליה החדה במחירי הדגנים הנם בראש ובראשונה תוצאה של עליית המחירים בשוק העולמי (בשל יבולים דלים ומפגעים סביבתיים).

תנודות המחירים בגדה המערבית וברצועת עזה הן פועל יוצא של מדיניות הסגרים והפרגמנטציה של השווקים. האמרת המחירים מתרחשת בד בבד עם ירידה בהכנסות של משקי הבית הפלסטיניים. הממצאים הראשוניים של סקר שנערך על ידי אירגון המזון העולמי בקרב האוכלוסייה הפלסטינית (לא כולל פליטים) מצביעים על ירידה של 22% בהכנסות באוקטובר 2007, בהשוואה להכנסות של משקי הבית לפני יוני 2007. (למידע נוסף פנו לסעיף העוסק בבטחון במזון וחקלאות בנוסח האנגלי המלא של פרסום זה).

**השוואת עליית מחירי הקמח בשנים 2005 – 2007
בשטחי הגדה המערבית וברצועת עזה**

הארגונים הבאים, בהם סוכנויות או"ם, ארגונים בינלאומיים, וארגונים המעורבים בארגון קבוצות עבודה סיפקו מידע לדו"ח:
 United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Development Program (UNDP), United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), United Nations Food and Agricultural Organization (FAO), United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), United Nations Office for the High Commissioner of Human Rights (OHCHR), United Nations Population Fund (UNFPA), United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process (UNSCO), World Food Program (WFP), World Health Organization (WHO), Al Haq, Badil, Save the Children (UK), Defence of Children International – Palestine Section (DCI-PS), Oxfam GB, Palestine Hydrology Group (PHG) and members of the Temporary International Mechanism. (TIM).

סקירת נושאים איזוריים

הגדה המערבית כולל ירושלים המזרחית

סגירת מחסום עסירה אל-שמאלייה

מחסום עסירה אל-שמאלייה, הממוקם צפונית לעיר שכם, חוסם את הכביש הראשי המחבר תשע קהילות פלסטיניות, בהן מתגוררים כ-23,000 בני אדם, עם מקום קבלת השירותים החיוניים להם בעיר שכם. ב-23 בנובמבר 2006 סגר צה"ל מחסום זה למעבר פלסטינים. אולם, עד 29 באוגוסט 2007 צה"ל התיר לאירגונים הומניטאריים ולאמבולנסים להשתמש במחסום ולעבור בו בעת הצורך. בשבוע האחרון של חודש אוגוסט 2007 שונתה המדיניות והמחסום נסגר בפני כל – למעט אמבולנסים המפנים מקרי חירום. ב-26 באוקטובר צה"ל סגר את השער צפונית למחסום והדבר מנע לחלוטין כל מעבר במחסום, כולל אמבולנסים המפנים מקרי חירום. בית החולים הקרוב ביותר לאיזור זה לפני סגירת המחסום, אל איתיחאד, היה מצוי במרחק נסיעה של 5.5 ק"מ מהכפר בכביש שכם- עסירה אל-שמאלייה הישן. כעת, עם סגירת המחסום, נאלצים אמבולנסים המפנים חולים מהאיזור לעשות עיקוף של 22 ק"מ בכביש צדדי מתפתל ולהיכנס לעיר דרך מחסום אל-בדאן שבצפון מזרח שכם.

קטיף זיתים בגדה המערבית בחודש אוקטובר³

בזמן ההיערכות לקראת קטיף הזיתים בצפון הגדה המערבית, צה"ל הוציא 12 צוים צבאיים (בתוקף מ-24 באוקטובר עד 15 בדצמבר) על פיהם הוכרזו איזורים שונים הסמוכים להתנחלויות מסביב לעיר שכם והנטועים במטעי זיתים כשטח צבאי סגור לפלסטינים ולמתנחלים ישראלים. צה"ל מסר כי מטרת הצווים היתה לאפשר לתאם גישה בטוחה של פלסטינים לשטחים אלה במועדים מוגדרים על מנת לאפשר את קטיף הזיתים. באופן כללי, התאום היה תקין ולפלסטינים התאפשר לקטוף את יבול הזיתים. באיזורים מסויימים נדרשו ימים נוספים להשלמת הקטיף והתאום עם צה"ל התבצע כנדרש.

בצפון הגדה המערבית נרשמו אירועים רבים של הטרדת חקלאים פלסטינים העוסקים בקטיף הזיתים בידי מתנחלים. צה"ל מנע גישה של חקלאים פלסטינים לשטחים שבבעלותם באיזורים הסמוכים לגדר באיזור ג'נין ועצר פלסטיני ליידי הכפר יאנון (נפת קלקיליה) באשמה שהתקרב יתר על המידה לגדר המקיפה את התנחלות איתמר. באיזור שכם נרשמו חמש תקריות בהן מנעו מתנחלים ישראלים מחקלאים פלסטינים לגשת לאדמותיהם. בארבעה מתוך חמשת התקריות הללו התערבו גורמי צה"ל או המשטרה הישראלית על מנת לאפשר לפלסטינים לגשת לאדמותיהם. מתנחלים תקפו חקלאים פלסטינים תושבי כפר אל-תל (לייד שכם) בעת קטיף הזיתים באדמות הכפר ופצעו פלסטיני בן 50 עם אבן. כמו כן נרשמו שתי תקריות נוספות של תקיפת קוטפי זיתים פלסטינים בידי מתנחלים באיזור קלקיליה; מתנחלים גנבו יבול זיתים והשליכו יבולים. באופן כללי, ניתן לומר כי קטיף הזיתים השנה בצפון הגדה המערבית עבר באופן חלק יותר מאשר בשנה שעברה, וזאת על רקע חידוש התאום בין קציני המת"ק הפלסטיני והישראלי. כמו כן, מאחר והשנה כמדי שנתיים יבול הזיתים היה דל יותר, נדרש פחות זמן עבודה להשלמת הקטיף.

גם במרכז הגדה המערבית, באיזורי רמאללה וירושלים, קטיף הזיתים התנהל כשורה ולאחר תאום עם המנהל האזרחי הישראלי התאפשרה גישה של חקלאים פלסטינים למטעי הזיתים בסמוך להתנחלויות או מעבר לגדר. בכפר מזרעה אל-קבליה נרשמו עימותים בין החקלאים הפלסטינים ובין מתנחלים מטלמון. במהלך עימותים אלה שהתרחשו ב-26 באוקטובר נעצרו 21 פלסטינים; 12 מתוכם שוחררו כעבור מספר ימים ואילו חמישה נוספים נותרו במעצר במחנה עופר בעת חתימת דו"ח זה. לא נעצרו מתנחלים באירוע זה. כתוצאה מהעימותים עוכבה כניסת הפלסטינים למטעי הזיתים ב-12 יום.

גישה הומניטרית⁴ בגדה המערבית

הגבלות הגישה בגדה המערבית ממשיכות להחמיר. הגבלות אלה מקשות על אירגוני הסיוע ההומניטארי להגיע אל המוטבים לצורך הגשת סיוע ומשפיעות גם על הפעילות המסחרית הפלסטינית, על תהליכי יבוא ויצוא גם יחד. מספר דוגמאות להגבלת הגישה ההומניטארית: צה"ל החל לאחרונה לדרוש מעובדי או"ם מקומיים לקבל היתר כניסה ל"איזורים הסגורים" (שטחים שבין הגדר והקו הירוק) בצפון הגדה המערבית. הדבר סותר את הנהלים הבינלאומיים המוכרים המסדירים תנועה וגישה של עובדי או"ם. כתוצאה מכך אירגוני סיוע של האו"ם אינם יכולים לסייע למוטבים באיזורים אלה; בגדה המערבית נרשם מספר הולך וגובר של תקריות בהן עוכבה או נמנעה גישה של אירגוני סיוע, במיוחד בנקודות הכניסה לירושלים.⁵

ב-28 באוקטובר נפתח המעבר המסחרי החדש בתרקומיא שבנפת חברון, והסחורות מועברות בשיטת גב-אל-גב⁶. סוחרים מאיזור חברון מדווחים כי כבר עתה נרשמו מועדי המתנה ארוכים בתנועת סחורות יבוא ויצוא. האפקט המצטבר של ההגבלות הישנות והחדשות פוגע בכלכלת הגדה המערבית, מעמיק את העוני ומצמצם את חופש הגישה ההומניטארית.

רצועת עזה

סנקציות ישראליות על רצועת עזה

ב-28 באוקטובר החלה ממשלת ישראל ליישם חלק משורה של סנקציות כלכליות שהחליטה להטיל על רצועת עזה. ההחלטה להטיל סנקציות על אספקת החשמל לרצועה הושעתה לעת עתה על ידי היועץ המשפטי לממשלה בשל הצורך לבחון את היבטים המשפטיים של צעד מעין זה. ב-28 באוקטובר ישראל החלה לצמצם את אספקת הדלקים לרצועה ודווח על צימצום של 47% באספקת הדיזל ו-9% באספקת הדלק התעשייתי. יש לציין כי הדיזל משמש כדלק לאמבולנסים ולמכוניות שירות שונות (כגון מכוניות לפינוי אשפה) ואילו דלק תעשייתי משמש את תחנת הכוח ברצועת עזה להפקת חשמל. קיצוץ הדלק טרם נתנו את אותותיהם באוכלוסיית הרצועה באורח קשה ואולם, להמשך הקיצוץ ולהעמקתם תהיינה השלכות חמורות על חייה של האוכלוסייה האזרחית, בעיקר בשל התגברות הפסקות חשמל. (לקבלת מידע נוסף עיינו בדו"ח של OCHA על תמונת המצב ההומניטרית ברצועת עזה, אוקטובר 2007. לקבלת מידע נוסף על ההשלכות האפשריות של הסנקציות על מצב הבריאות ברצועה עיינו בפרק על מצב הבריאות בנוסח האנגלי המלא של דו"ח זה).

השעיית הניתוחים האלקטיביים בבית חולים שיפא כתוצאה ממחסור בחומרי הרדמה
על פי דיווח של אירגון הבריאות העולמי (WHO) ב-21 באוקטובר נאלץ בית החולים הממשלתי שיפא שבעזה להשעות את כל הניתוחים האלקטיביים בשל מחסור בגז ניטרו-אוקסיד הדרוש לצורך הרדמה בעת ביצוע התערבויות כירורגיות. מחסור בחומר הרדמה זה דווח גם בבתי חולים אחרים של משרד הבריאות הפלסטיני. כתוצאה מכך נעשה שימוש בחומרי הרדמה אחרים לביצוע ניתוחי חירום.⁷ גז הניטרו-אוקסיד, המשמש להרדמה, מסופק לבתי החולים של משרד הבריאות הפלסטיני באמצעות פרויקט ESSP הממומן על ידי הבנק העולמי והמסופק לפלסטינים על ידי חברת 'מקסימה' הישראלית. הכנסת הגז לרצועת עזה דרך מעבר כרם שלום מחייבת להוציא את המיכלים הריקים למילוי מחדש כחודש לפני מועד האספקה. כתוצאה מבעיית תקשורת בין הצדדים, הצילינדרים הממולאים לא הורשו להיכנס מחדש לרצועה. לאחר התערבות מהירה של אירגון הבריאות העולמי (WHO) ו-OCHA חומר הרדמה הועבר דרך מעבר כרם שלום ב-22 וחולק לבתי החולים הפלסטיניים ב-23 באוקטובר.

זמינות מזומנים ברצועת עזה

להחלטה הישראלית להכריז על רצועת עזה "כשטח עויין", יש השלכות על תהליכים מונטריים וכפועל יוצא מכך על זמינות המזומנים ועל אפשרויות ההשקעה. ממשלת ישראל הקימה ועדת שרים הכפופה ישירות לראש הממשלה אולמרט לאישור העברות כספיים לרצועה בהתבסס על מידע מפורט על השימוש בכספים. בהמשך להודעה שנמסרה על ידי בנק הפועלים ובנק דיסקונט לנתק את היחסים עם סניפי בנק ברצועת עזה, שני הבנקים החליטו לדחות את ניתוק היחסים עד ה-15 בנובמבר ו-23 בנובמבר בהתאמה.⁸ נשקלת האפשרות כי בנק הדואר הישראלי (מוסד ממשלתי החסין בפני תביעות) ישמש ערוץ בנקאי חליפי לבנקים המסחריים ודרכו תתבצע כל עיסקה פיננסית עם בנקים ברצועה, לרבות העברת מזומנים. ואולם, יידרש זמן מה על מנת להכשיר את התשתיות המנהליות הדרושות להרחבת התפקוד של בנק זה. (לקבלת מידע נוסף, ראו דו"ח תמונת מצב הומניטרית ברצועת עזה, OCHA, אוקטובר 2007).

הגנה על אזרחים

ניתוח המגמות בהגנה על אזרחים

מספר הפלסטינים שנהרגו במהלך עימותים הקשורים במישרין לסכסוך הישראלי-פלסטיני עמד על 37 (כולל אשה אחת). מספר זה זהה למספר ההרוגים בחודש ספטמבר וגדול פי שניים מסך כל ההרוגים בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2007. בהתאם למגמה שנצפתה מאז אפריל 2007, מרבית ההרוגים (73%) היו תושבי רצועת עזה. בגדה המערבית מרבית ההרוגים (80%) היו תושבי צפון הגדה, בנפות שכם וג'נין. מניין הפצועים הפלסטיניים כתוצאה מהסכסוך עם ישראל גדל באוקטובר ב-13% לעומת ספטמבר (152 לעומת 135), כולל 10 נשים. ברצועת עזה נרשם 88% מהגידול הכולל במספר הפצועים, ואולם רוב הפצועים (53%) הנם תושבי הגדה המערבית. שני חיילי צה"ל נהרגו באיזור חאן יונס, ובכך עלה ל-10 מספר הישראלים שנהרגו ב-2007. 13 ישראלים נפצעו, תשעה מתוכם (69%) חיילי צה"ל. חיילי ישראל אחד ניפצע בידי מתנחל בגדה המערבית.

בחודש אוקטובר היה שיעור הנפגעים ישירות מהסכסוך גבוה יותר משיעור הנפגעים מהעימותים הפנימיים - 35% יותר הרוגים (37 לעומת 24) ו-25% יותר פצועים (152 לעומת 122). יחד עם זאת, מספר מקרי המוות כתוצאה מעימותים פנימיים הוכפל בחודש אוקטובר ועמד על 24 מקרי מוות לעומת 12 בחודשי ספטמבר ואוגוסט. בין ההרוגים 9 נשים. בגדה המערבית עמד מספר ההרוגים כתוצאה מאלימות פנימית בחודש אוקטובר על 8 וזהו המספר הגבוה ביותר שנרשם עד כה במניין ההרוגים בחודש אחד כתוצאה מאלימות פנימית. בניגוד לכך, מניין הפצועים בתקריות פנימיות ירד ב-25% בהשוואה לחודש ספטמבר (122 לעומת 163) ולא נכללו בהם נשים. ברצועת עזה מספר הפצועים פחת ב-21%.

עקורים פנימיים (IDP)

בחודשים אוגוסט ואוקטובר נעקרו שתי קהילות פלסטיניות – אל חדידיה ואל קוסה - בשלמותן, בסה"כ כ-300 בני אדם הפכו לעקורים.⁹

- ב-29 באוקטובר 2007 עקר צה"ל 180 בני אדם, רובם פליטים, מהכפר אל-קוסה שלייד מחסום תרקומיא, בין הגדר לקו הירוק. הצבא הישראלי הרס עם דחפורים 18 אוהלים וצריפונים והזיז את האנשים באורח פיזי לצידו המזרחי של המחסום. אנשי הקהילה הפסידו, בשל עקירתם הכפויה, שטחי מרעה ומקורות מים ושתייה לצאן ולמשק החי,

- המהווים את מקור פרנסתם העיקרי. לדברי גורמים צבאיים תשובי אל-קוּסָה נעקרו ממקום מושבם משום שישבו שם שלא כחוק ובנו מבנים בלתי חוקיים ללא היתרי בניה. ואולם, התושבים התגוררו במקום זה במשך 40 שנה והם קיבלו צווי פינוי רק לאחר בניית הגדר באיזור זה. צו פינוי שני הגיע לאחר השלמת בנייתו של המעבר המסחרי החדש בתרקומי. העקירה בפועל בוצעה יום אחד לאחר הפעלת המעבר המסחרי החדש. בית הדין הבינלאומי לצדק פסק בחוות דעתו המייעצת שהגדר, במקום בו היא מוקמת בתוך השטח הפלסטיני הכבוש ומשטר ההגבלות הנלווה, עומדים בסתירה לחוק הבינלאומי ומפרים את זכויות הפלסטינים להגדרה עצמית, לרבות זכויות נוספות.
- עקירתם של תשובי אל-קוּסָה באה בהמשך לעקירת תושי הקהילה הבדואית אל-חדידיה שבבקעת הירדן. ב-13 באוגוסט הגיעו דחפורים צבאיים והרסו את בתיהם של לפחות 100 מבני הקהילה. הריסות אלה ופעולות דומות נוספות שבוצעו באפריל 2007 התרחשו בעיקבות פסיקה של בית הדין הגבוה הישראלי, שניתנה בנובמבר 2006, ואשר התירה למעשה לגרש את המשפחות הבדואיות בטענה שהם מהווים סכנה לתושבי התנחלות רועי. פסיקה זאת הפכה על פיה שתי פסיקות קודמות של בית הדין הגבוה לצדק אשר הגנו על זכותם של תושבי אל-חדידיה להשאר באיזור למרות שב-1997 הוכרז עליו כשטח צבאי סגור. תושבי התנחלות ממשיכים להתגורר באיזור מבלי שצה"ל יפריע את מנוחתם וזאת למרות שהתנחלות זאת הוקמה כ-30 שנה לאחר הקמת הכפר אל-חדידיה. עקירתם של תושבי כפר זה מהווה הפרה של עיקרון אי-ההפלייה ושל זכויות חופש התנועה והחירות לבחור את מקום המגורים, המעוגנים בחוק זכויות האדם הבינלאומי.
 - דוגמאות אלה של עקירת תושבים מבתיהם, לצד מקרים דומים בגדה המערבית מעוררת את שאלת מחויבותה של ישראל בפני החוק ההומניטרי הבינלאומי והחוק הפלילי, במיוחד סעיפים 49, 53 ו-147 באמנת ג'נבה הרביעית.

רצח נשים

במהלך השבוע האחרון של חודש אוקטובר 2007 נרשמו ארבעה מקרים של רצח נשים בשטחי הגדה ורצועת עזה. שתיים מהנשים שנרצחו היו אחיות שנמצאו מתות בבית המשפחה בקלקיליה. אחיהן הודה ברציחתן על רקע מה שמכונה "כבוד המשפחה". שתי נשים נוספות, בנות 29, נרצחו באותו שבוע, אחת בכפר ממזרח לקלקיליה והשניה בעיר עזה. בכל ארבעת מקרי הרצח, הרוצחים הצדיקו את מעשיהם בטעון כי הם נעשו על רקע פגיעה בכבוד המשפחה וגם הסביבה נטתה לקבל הסברים אלה. בשני מקרים הרצח בוצע כאשר הנשים עמדו על זכותן המעוגנת באמנות בינלאומיות, לממש בעלות על רכוש ולזכות בחלקן בירושה. יחד עם מקרי רצח אחרונים אלה, נראה כי בחודש אוקטובר 2007 נרשם המספר הגבוה ביותר של נשים שנרצחו בשטחים הכבושים על רקע מה שמכונה "כבוד המשפחה". מספרים אלה משקפים ככל הנראה רק חלק קטן מהמספר האמיתי מאחר וכפי הנראה מקרי רצח רבים מעין אלה אינם מדווחים. מעשי רצח "על כבוד המשפחה", כביכול, מהווים הפרה בוטה של זכות היסוד לחיים, זכות המעוגנת בחוק זכויות האדם הבינלאומי. לעיתים קרובות "רציחות כבוד" מפירות גם זכויות אדם אחרות כגון הזכות לבעלות על רכוש וחופש הדעה והביטוי.

הגנה על ילדים

עשרה ילדים פלסטינים נהרגו באוקטובר, בהשוואה לשמונה בספטמבר ו-11 באוגוסט. מספר הילדים שנהרגו בעימותים פנימיים (6) עולה על מספר הילדים שנהרגו בסכסוך עם ישראל (3). מספר הילדים הפלסטינים שנהרגו מתחילת השנה עומד כעת על 88. בין הילדים ההרוגים בחודש אוקטובר כלולות שלוש ילדות. ילדה בת 7 מתה מפצעים שספגה ב-19 באוקטובר כאשר צה"ל פתח באש במהלך מבצע חיפושים ומעצרים בעיר קלקיליה. שתי ילדות בנות 3 ו-13 נהרגו ושני ילדים נוספים נפצעו בעת פיצוץ שארע בביתן בחאן יונס. סיבת הפיצוץ איננה ידועה. לא נרשם מוות של ילדים ישראלים בשנת 2007.

באוקטובר נפצעו 33 ילדים בתקריות הקשורות ישירות לסכסוך הישראלי-פלסטיני. רוב הילדים נפצעו במהלך פעילות צבאית ישראלית בצפון הגדה המערבית (24 או 73%). עם זאת, מספר הילדים שנפצעו בידי חיילי צה"ל ברצועת עזה גדל פי 3 בהשוואה לחודש ספטמבר (9 לעומת 3).

חמש מתוך 38 ילדים שנפצעו בחודש זה היו בנות (13%). בחודש ספטמבר לא נכללו בנות בין הפצועים וההרוגים. במהלך 2007 ניפצעו בסה"כ 317 ילדים, מתוכם 69% נפצעו בידי חיילי צה"ל, 14% נפצעו בידי פלסטינים בעת עימותים פנימיים ו-8.5% נפצעו בידי מתנחלים ישראלים בגדה המערבית. בחודש אוקטובר נרשמה תקרית אחת שבה פצעו מתנחלים ילד פלסטיני, לעומת שש תקריות מעין אלה שדווחו בחודש ספטמבר. ילדה בת שנתיים נדרסה ב-11 באוקטובר על ידי מתנחל בכביש הראשי המוביל לקרית ארבע, בקרבת שטח H2 שבעיר חברון. בחודש זה לא נרשם דיווח על פציעת ילדים ישראלים.

מיקוד מיוחד: ילדות במעצר

נכון ל-31 באוקטובר 2007 מצויים במתקני המעצר והחקירות הישראלים 319 ילדים אסירים פלסטיניים. 12 ילדים פלסטיניים נוספים מוחזקים במעצר מנהלי.

ילדות פלסטיניות מהוות קבוצה קטנה בקרב אוכלוסיית הילדים האסירים המוחזקת בבתי מעצר ישראליים. השנה היו בסה"כ ארבע ילדות פלסטיניות במעצר. כעת מצויות במעצר שתי בנות בנות 16 החשודות בהחזקת סכין. הבנות האסירות מוחזקות בכלא השרון במיתחם תל-מונד, שם הן מוחזקות באגף מיוחד לאסירות פלסטיניות. הבנות האסירות חולקות תא עם אסירות פלסטיניות בוגרות. כשהאסירות נענשות הן מוחזקות בתאי בידוד הממוקמים באגף האסירים הפליליים הישראליים. מאחר ותאי הבידוד נעולים בסורגים בלבד, הילדות האסירות הכלואות בתאי בידוד אלה גלויות לעיניהם של אסירים פליליים (חלקם כלואים באשמת ביצוע עברות סמים ומין). בעת היותן נתונות במעצר, ילדות אסירות פלסטיניות אינן זוכות לקבל תוכניות חינוכיות, למרות שתוכניות מעין אלה מוענקות לבנים הפלסטיניים הכלואים בכלא השרון.

גישה לבתי ספר

בעת מבצע צבאי רחב היקף של צה"ל באיזור בית חאנון התרחשו הפסקות לימודים ושיבושים בפעילות בתי הספר, כמו כן, חודש אחד לאחר פתיחת שנת הלימודים נגרם נזק למספר בתי ספר של אונר"א באיזור זה. תלמידים פונו מבתי ספר לפחות בשני מקרים. טיל של חיל האוויר הישראלי פגע בבית ספר לגיל הרך לבנות של אונר"א והסב לו נזק. על פי דיווח של אונר"א, השער המערבי של בית הספר ניזוק, כמו כן ניזוקו עשרות חלונות. חמושים בלתי מזוהים מנעו מילדים באיזור דיר אל-בלח להיכנס לבתי הספר ואחרים גורשו מהם בכוח. תופעות מעין אלה פגעו במהלך הלימודים בכלל בתי הספר במחנה אל בוריג', במחצית מבתי הספר במחנה נוסיראת, ובכל בתי הספר, למעט אחד, במחנה אל-מע'אזי. שיבושים בפעילות בתי הספר התרחשו לפחות במשך יומיים בתחילת אוקטובר.

חופש תנועה וגישה

מעברי הגדה המערבית ורצועת עזה

- **מעבר תרקומיא:** ב-28 באוקטובר נפתח המעבר המסחרי בתרקומיא שבנפת חברון. הסחורות מועברות עתה מצד לצד בשיטת גב-אל-גב והדבר כרוך בעלויות נוספות עבור סוחרים ואירגונים הומניטריים כאחד.¹⁰
- **מעבר קרני,** המעבר המסחרי הראשי לרצועת עזה שדרכו הועברו סחורות יבוא ויצוא וסיוע הומניטרי סגור מאז ה-12 ביוני.
- **מעבר רפיח,** מעבר הגבול הבינלאומי היחידי שדרכו נהגו תושבי הרצועה לצאת לחו"ל סגור אף הוא ממחצית יוני 2007 (10 יוני). על פי הערכות, כ-1,500 תושבים עזתים מצויים כעת בצידו המצרי של הגבול מבלי יכולת לשוב לבתיהם ברצועה. כ-

6,000 פלסטינים תושבי הרצועה הגישו למחלקה האזרחית ברשות הפלסטינית בקשות לקבלת היתרי יציאה לחו"ל. תושבים אלה ממתינים לפתיחת מעבר רפיח או לפתיחת נתיב יציאה חלופי במסלול ארז-ניצנה. מנהלת הקישור והתאום הישראלית לא מסרה לאנשי OCHA פרטים מדוייקים ביחס לעיתוי פתיחת הנתיב החלופי לתנועת פלסטינים מחוץ לרצועה.

- **מעבר ארז** ממשיך להיות סגור לתנועת פלסטינים (כולל עובדים, מאז מרץ 2006), למעט פלסטינים בעלי היתרים מיוחדים כגון מספר מוגבל של חולים קשים, סוחרים ועובדים של אירגוני סיוע הומניטארי. על פי דיווח של קצין הקישור הפלסטיני המוצב במעבר ארז, לפחות 27 חולים שקבלו מבעוד מועד היתר כניסה לישראל לצורך טיפול רפואי בישראל או בגדה המערבית, עוכבו במעבר ארז ולאחר שנחקרו בידי השב"כ לא הורשו להיכנס לתחומי ישראל.

תנאים חברתיים כלכליים

סקר כוח העבודה מטעם הלמ"ס הפלסטיני (PCBS) רבעון 2 2007

התלות בתעסוקה במוסדות הרשות העמיקה:
160,000 אלף מועסקים במוסדות הרשות בשטחי הגדה המערבית ורצועת עזה

נתון זה מייצג:
22.9% מהמועסקים בשטחים
16.3% מהמועסקים בגדה המערבית
36.1% מהמועסקים ברצועת עזה
8.3 אחוזים מכוח העבודה ברשות הפלסטינים ברצועת עזה.

נתוני עוני* שנתיים מבוססי צריכה (למ"ס פלסטיני)

המקור: הלמ"ס הפלסטיני, עוני בפלסטין, אוגוסט 2007

השנה	הגדה המערבית	רצועת עזה	השטחים הכבושים
1998	14.5%	33%	20.3%
2001	16.2%	41.9%	23.6%
2004	19.8%	37.2%	25.6%
2005	22.3%	43.7%	29.5%
2006	24%	50.7%	30.8%

* חיים על פחות מ-\$ 2.2 ליום

עוני מרוד* בשטחים הכבושים

נתונים מבוססי צריכה (הלמ"ס הפלסטיני)

השנה	הגדה המערבית	רצועת עזה	השטחים הכבושים
1998	8.4%	21.6%	12.5%
2001	12.0%	35.4%	19.5%
2004	11.6%	26.0%	16.4%
2005	13.1%	27.9%	18.0%
2006	13.0%	34.8%	18.5%

* חיים על פחות מ-\$ 1.6 ליום לנפש.

האוכלוסייה הפלסטינית - פרופיל

על פי תחזיות של הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה (פלמ"ס)

ישנם 10.1 מיליון פלסטינים:

- 3.95 מיליון חיים בשטחים הפלסטינים הכבושים, כולל מזרח ירושלים (39.2%).
- 1.1 מיליון פלסטינים חיים בישראל (11.2%).
- 2.8 מיליון חיים בירדן (27.7%).
- 1.6 מיליון חיים במדינות ערב אחרות (16.2%).
- 0.57 מיליון חיים במדינות אחרות (5.7%).

חלוקה גיאוגרפית:

- 2.5 מיליון פלסטינים חיים בגדה המערבית, כולל מזרח ירושלים (63%).
- 1.5 מיליון חיים ברצועת עזה (37%).

חלוקה לפי גיל:

- 45.7% מהאוכלוסייה בשטחים הכבושים הם מתחת לגיל 15.
- 52.3% מהאוכלוסייה הם מתחת לגיל 18.
- 3% הם מעל לגיל 65.

נתונים דמוגרפיים נוספים:

- שיעור לידות מוערך: 36.7 לידות ל-1000 תושבים.
- שיעור תמותה מוערך: 3.9 מקרי מוות לכל 1000 תושבים.
- מספר לידות ממוצע לאישה: 4.6 (נכון לשנת 2003).
- תוחלת חיים: 71.7 שנים לגברים ו-73 לנשים.

מקורות ורציונאל

שלושה גורמים חברו יחד ותרמו להיווצרות המשבר ההומניטרי בשטחים הכבושים:
1. העדר הגנה על אזרחים והתגברות האלימות. 2. הכברת ההגבלות על התנועה בשטחים ו-3. המשבר הפיננסי והמוסדי שפקד את הרשות הפלסטינית (רש"פ) בעיקבות ניצחונה של תנועת החמאס בבחירות למועצה המחוקקת הפלסטינית (PLC) שנערכו בינואר 2006.

OCHA עוקבת אחר ההתפתחויות בשטחים הכבושים ומדווחת מדי חודש על נושאים של הגנה על אזרחים ועל הגבלות התנועה בשטחים הכבושים מאז 2002. ואולם, בעיקבות ההידרדרות החדה במצב ההומניטארי השורר בשטחים, חברו יחד מספר סוכנויות של האו"ם ואירגונים לא ממשלתיים שהשתתפו בפניה המושלבת לגיוס תרומות (CAP) 2006 והפיקו יחדיו את **המעקב ההומניטארי**. זהו פירסום חודשי ובו מעקב שיטתי אחר ההתפתחויות בשטח תוך התמקדות במדדים ההומניטאריים עיקריים בסקטורים הבאים: הגנה על אזרחים, הגנה על ילדים, תנאים סוציו-אקונומיים בריאות, כולל תמיכה פסיכו-סוציאלית, בטחון במזון, חקלאות, חינוך, מים ותברואה. דיווח זה כולל גם מידע על הגבלות תנועה וחופש גישה ההומניטארי, כולל מעקב אחרי התחייבויות ברטיני משנת 2002.

המעקב ההומניטארי הנוכחי מסתמך על החלטות מוצעת הבטחון, ההכרזה האוניברסאלית על זכויות האדם, ההחוק ההומניטארי הבינלאומי (IHL) הסכם המעברים (AMA) ושואב מהם את הסטנדרטים לניטור מדדי ההגנה, הגישה וחופש התנועה. המגזרים השונים קבעו

את העקרונות ההומניטאריים המקובלים כנקודת התייחסות התחלתית ופיתחו מדדים שבאמצעותם ניתן לאמוד את המצב ההומניטארי במצב של קונפליקט ממושך ומתמשך, כמו זה השורר בשטחים הכבושים.

המעקב ההומניטארי משתמש בשילוב של מדדים הומניטאריים, בתצפיות שדה מאוששות, ובדיווחים ממקורות מוסמכים על המצב הסוציו-אקונומי וההומניטארי השורר בשטחים הכבושים, על מנת לנתח באמצעותם את המצב. בכוחן של שיטות מגוונות אלה לספק נקודות מבט שונות על המצב השורר בשטחים. המדדים ההומניטאריים חושפים שינויים בטווח הרחוק יותר, כמו גם הסתמנות של מגמות חדשות מדי חודש. תצפיות השדה ממחישות סימנים של מתח שעשוי להצביע על שינויים עתידיים. דו"חות מספקים מידע ספציפי בנושאים ממוקדים או מתארים את התמונה הרחבה יותר על הנעשה בשטחים הכבושים.

לקריאת הדו"ח המלא בשפה האנגלית פנו לאתר OCHA :

http://www.ochaopt.org/documents/Humanitarian_Monitor_Oct07.pdf

בדו"ח המלא ניתן למצוא נתונים מפורטים במבט חודשי אודות הנושאים הבאים:

- **הגנה על אזרחים** – מספר ההרוגים והפצועים, ישראלים ופלסטינים כתוצאה ישירה מהסכסוך הישראלי-פלסטיני.
- **הגנה על אזרחים** – מספר ההרוגים והפצועים פלסטינים כתוצאה מהעימותים הפנימיים בין הפלגים הפלסטיניים.
- **הגנה על ילדים** – מספר ההרוגים והפצועים, ישראלים ופלסטינים כתוצאה ישירה מהסכסוך הישראלי-פלסטיני וכתוצאה מעימותים פנים פלסטיניים.
- **אלימות ופגיעה ברכוש פרטי** (אלימות מתנחלים; הריסות בתים)
- **גישה וחופש תנועה** – המכשולים הפיזיים ומשטר ההגבלות והיתרי התנועה בגדה וברצועה; יישום הסכם המעברים (AMA) ותפקוד המעברים העיקריים ברצועה.
- **מצב סוציו-אקונומי**
- **זמינות ונגישות שירותי הבריאות**
- **בטחון במזון**
- **סוגיות בחקלאות**
- **מצב המים והתברואה**

- ¹ המנהל האזרחי הודיע מאז כייטכן שמעבר סופה ייפתח בשל התפוקה המוגבלת של מעבר כרם שלום ואולם בעת פרסום דו"ח זה מעבר סופה עדיין סגור.
- ² אמבולנס טיפול נמרץ פלסטיני המוצב במעבר ארזו להעברת מקרים רפואיים דחופים, מתקדם מהצד הפלסטיני עד לציוד הישראלי של המעבר, שם מועבר החולה לאמבולנס ישראלי המסיע אותו לבית חולים בישראל או בירושלים המזרחית.
- ³ קטיף הזיתים בדרום הגדה המערבית לא התחיל לפני 1 בנובמבר.
- ⁴ גישה הומניטרית פרושה מידת חופש תנועה והגישה לעובדי אירגוני סיוע הומניטארי
- ⁵ בין אוגוסט ואוקטובר 2007 דווח צוותי אירגוני או"ם ואירגוני סיוע הומניטרי על ממוצע חודשי של 43 תקריות גישה שמשמעותן עובדן 521 שעות עבודה. בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2007 דווח על ממוצע חודשי של 37 תקריות גישה ושל 141 שעות עבודה. לא בוצע תעוד של שעות העבודה שאבדו בעת מניעת מעבר במחסום שבעתיו נאלצו אנשי הצוות לחזור ולנסוע דרך מחסום אחר
- ⁶ שיטת גב-אל-גב פירושה פריקת סחורות מרכב המגיע לנקדה א' והטענתו על רכב אחר המוביל אותה הלאה מנקודה א' ל-ב'. שיטה זאת כרוכה בעלויות נוספות ובאבדן זמן להשלמת התהליך.
- ⁷ המשך השימוש בחומרי הרדמה חלימיים עלול היה לגרום לסיכונים רציניים כגון האטת קצב הלב, ירידת לחץ דם, הפסקת זרימת הדם והתגברות תופעות לוואי שלאחר ההרדמה בשלב ההתאוששות מהניתוח.
- ⁸ עד פרסום דו"ח זה לא נודע על הפסקת העבודה של בנק פועלים ודיסקונט עם בנקים ברצועת עזה.
- ⁹ ובנוסף ל-300 עקורי חדידיה ואל קוסה נעקר מספר לא ידוע של אנשים מבתים שנהרסו על ידי שלטונות ישראל.
- ¹⁰ מעבר מסחרי הפועל בשיטת גב-אל-גב נפתח ביולי 2007 במחסום טייבה שבצפון הגדה המערבית. על פי דיווח של לשכת המסחר בשכם, בטרם הפך מחסום טייבה ל"מעבר מסחרי" בשיטת גב-אל-גב, העברת משאית מטען אחת ארכה כמחצית השעה ועלתה 200 ש"ח. כעת, משך הזמן להעברת משאית אחת נע בין 4 ל-6 שעות והעלות להעברת מטען אחד מהעיר שכם ליעד ישראלי או אליה נע בין 800 ל-1200 ש"ח.